

ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,
НАЗНАЧЕНО СЪС ЗАПОВЕД НА РЕКТОРА
НА МУ – ВАРНА №Р-109-394/ 08.09.2023г
ВЪЗ ОСНОВА НА ПРОТОКОЛ № 21/
04.09.2023г ОТ ФАКУЛТЕТЕН СЪВЕТ НА
ФДМ-ВАРНА ПО ПРОЦЕДУРА ЗА
ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И
НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”

СТАНОВИЩЕ

ОТ

ДОЦ. Д-Р ИВЕТА ПЛАМЕНОВА КАТРЕВА, Д.М.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р П. СТОЯНОВ”-ВАРНА,
ФАКУЛТЕТ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА,
КАТЕДРА „ДЕНТАЛНО МАТЕРИАЛОЗНАНИЕ И ПРОТЕТИЧНА
ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА”

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“
По научна специалност „Протетична дентална медицина”
Професионално направление: 7.2. Стоматология
Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт

Автор:

д-р Цветелина Николова Канлиева

Асистент в катедра „Дентално материалознание и протетична
дентална медицина“, ФДМ, МУ-Варна

Тема:

**„Протетично лечение на пациенти със силен рефлекс на гадене и
повръщане”**

Научен ръководител:

Проф. д-р Методи Захариев Абаджиев, д.м.н.

Д-р Цветелина Канлиева е родена на 04.08.1988 г. в гр. Велинград. През 2013 г. завършва Медицински университет – Пловдив, специалност „Дентална медицина“. От 2018 година до днес е асистент в катедра „Дентално материалознание и протетична дентална медицина“ при ФДМ-Варна. През 2022 г. придобива специалност „Протетична дентална медицина“. Взема участие в предклинични и клинични упражнения на студенти по дентална медицина.

ОБЩ АНАЛИЗ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд на д-р Цветелина Канлиева, докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Дентално материалознание и протетична дентална медицина“, съдържа 162 страници. Онагледен е с 21 таблици, 95 цветни фигури и включва 6 приложения. Структурата на дисертацията е съобразена с изискванията на Правилника на МУ-Варна, като притежава всички основни елементи на общовъзприетата у нас структура за представяне на дисертационен труд.

Литературният обзор обхваща 44 страници, цел и задачи – 1 страница, материали и методи – 11 страници, резултати и обсъждане – 50 страници, 2 страници изводи, 2 страници заключение, 2 страници самооценка на приносите, 1 страница публикации, 12 страници библиография и 36 страници приложения. Литературната справка включва 175 литературни източника, от които 45 на кирилица и 130 на латиница.

Пациентите с усилен рефлекс на гадене и повръщане са предизвикателство за лекарите по дентална медицина в ежедневната им клинична практика. В тези случаи лечението е затруднено, както и доста по-времеемко. Много често някои от манипулациите в рамките на протетичния лечебен план са дори невъзможни без предварителна подготовка.

Сред най-често прилаганите в практиката подходи за повлияване на vomitus рефлекса са: контактна анестезия с Лидокаин спрей в рефлексогенните зони, назначаване на антиеметик, дихателни техники, акупресура и др. Те често се оказват недостатъчни за цялостното потушаване на рефлекса и не осигуряват комфорт на пациента по време на

манипулации като снемане на отпечатъци.

При успешно потискане на рефлекса на гадене и повръщане за периода на конкретна манипулация, все още остава предизвикателството по адаптацията на такива пациенти към сменяеми частични и цели протези.

Темата на настоящия дисертационен труд е изключително актуална предвид голямата честота на пациенти със силен vomitus рефлекс, недостатъчната ефикасност, в определени случаи, на познатите вещества и техники за справяне, както и непосредствената близост на рефлексогенните зони при работа в устната кухина. Проблемът обуславя изследването и въвеждането в практиката на нови препарати.

Литературният обзор разглежда детайлно и критично всички основни аспекти, свързани с разработката. Въведението в научния труд насочва към актуалността и проблематиката на разглежданата тема. Д-р Цветелина Канлиева демонстрира много добра осведоменост и аналитичен подход при представянето на научните данни от проучените източници. Обзорът завършва с обстойни изводи, които убедително обосновават нуждата от по-задълбочени изследвания, като хипотезите аргументират поставените цел и задачи на дисертацията.

Целта и задачите напълно отговарят на темата и съдържанието на дисертационния труд. Целта е формулирана като логичен извод от анализа на литературния обзор. Задачите са точно и ясно формулирани и напълно съответстват на поставената цел.

Материали и методи. Избраната методика е широкообхватна и е изцяло съобразена с изпълнението на поставените задачи. Подбрани са методи, които са обективни и гарантират достоверност на получените резултати. Систематизирани са прегледно в отделна глава и по задачи.

По 1-ва задача са изследвани количествено и качествено степента на рефлекса на гадене и повръщане при 121 пациента. Фарингеалният рефлекс е оценен с „+” и „-” след приложено дразнене с тампон в областта на 5 зони три последователни пъти.

Повърхностната сетивност на лигавицата в зоните, активиращи рефлекса на гадене е изследвана чрез монофиламентите на Semmes-

Weinstein (Aesthesio, USA), чрез които се възпроизвеждат петте нива на сензорни прагове.

По 2-ра задача са сравнени фарингеалният рефлекс и повърхностната орална чувствителност преди и след приложение на контактна анестезия с Лидокаин спрей, както и прием на хомеопатичните лекарствени средства – *Gelsemium sempervirens* 30CH, *Ipecacuanha* 9CH и *Coccus cacti* 5CH (Voiron България).

По 3-та задача са създадени два клинични алгоритъма за поведение при пациенти с повишен рефлекс на гадене и повръщане в протетичната дентална медицина. Първият алгоритъм е разработен на база приложението на контактния анестетик Лидокаин спрей. Вторият алгоритъм прилага премедикация с посочените по-горе хомеопатични лекарствени средства.

По 4-та задача са проведени две анкетни проучвания. Едното е сред 150 лекари по дентална медицина, а второто е насочено към прицелната група на пациенти (118) с повишен vomitus рефлекс.

Резултатите по всички задачи са аналитично описани и добре онагледени с много снимки и фигури в подкрепа на тяхната достоверност и обективност. Приложени са подходящи статистически методи.

По първа задача данните са представени описателно и подробно, като са подкрепени с диаграми и таблици, които нагледно изобразяват и сравняват регистрираните стойности при оценката на фарингеалния рефлекс и повърхностната сетивност на лигавицата в рефлексогенните зони. В зоната на А-линията рефлекс на гадене се наблюдава в 100% от изследваните, а най-малък е процентът в областта на букалната лигавица. Най-сензитивна е също зоната на А-линията, както и задната трета на езика. Рефлексът на гадене е най-силен в най-сензитивните зони и зависи от големината на рецепторното поле.

Резултатите по втора задача сочат, че прилагането на контактна анестезия с Лидокаин спрей понижава vomitus рефлекса почти на половина (с 48,76%), като най-силно се повлиява зоната на А-линията, а най-слабо букалните зони. Намалява се тактилният усет и следователно рефлексът за гадене. След приложение на хомеопатичните лекарствени

средства - *Gelsemium sempervirens* 30CH, *Ipecacuanha* 9CH и *Coccus cacti* 5CH (Voiron България), рефлексът за гадене намалява с около 45% за всички зони.

По трета задача са съставени два клинични алгоритъма за повлияване на рефлекса на гадене и повръщане: с помощта на контактен анестетичен спрей Лидокаин и с приложение на хомеопатичните лекарствени средства. Разликата в ефективността на двата подхода е едва 1% за всички от петте изследвани зони. Двата протокола са предложени с цел избор на по-подходящ при наличие на алергии и съспътстващи заболявания при пациента, както и приеманите от него други медикаменти.

Резултатите по четвърта задача систематизирано и ясно представят анкетното проучване сред 155 лекари по дентална медицина и 118 пациенти, като доказват първоначалните работни хипотези.

Дискусията на автора е обстойна и включва и въпроси, възникнали в хода на изследванията му. Направен е сравнителен анализ между собствените резултати и данните, публикувани от други изследователи в областта. Предложени са решения по установените проблеми.

Изводи. Дисертационният труд предоставя възможност да бъдат направени редица заключения по поставените проблеми. Изводите са систематизирани по задачи и са логично следствие от детайлното и критично обсъждане на собствени клинични и лабораторни резултати, получени при изследването на фарингеален рефлекс и сетивност на рефлексогенните зони преди и след прилагането на контактна анестезия и хомеопатична премедикация.

ПРИНОСИ

I. Приноси с научно-приложен характер:

Приноси с оригинален характер:

1. За пръв път в България е изследвана сетивността на лигавицата на орофарингса чрез пластмасови влакна с приблизително логаритмична скала на действителната сила и линейна скала на възприемания интензитет.

2. За пръв път са използвани ХПЛС за повлияване на vomitus рефлекса.
3. Установено е , че рефлексът на гадене след прием на хомеопатичните лекарствени средства се понижава при 44.30% от пациентите. Тактилният усет се запазва.
4. Установено е, че сетивността и рефлексната реакция след приложение на местен анестетик се понижава при 48.76% от изследваните пациенти.

Приноси с потвърдителен характер:

1. Потвърдено е, че при протетично лечение на пациенти с фарингеален рефлекс най-трудна за управление е процедурата на снемане на отпечатък.
2. Потвърдени са най-рефлексогенните зони на орофарингеалния комплекс, като 100% от изследваните лица имат РГ в зоната между твърдо и меко небце, 91,74% -задната трета на езика и 52.89% - страничните ръбове на езика.
3. Потвърдено е, че за възникване на рефлекс на гадене е от значение големината на рецепторното поле.
4. Потвърдено е, че след предаване на нова сменяема протеза пациентите със засилен небцов рефлекс продължават да имат непоносимост поради контакта на протезната плака с рецепторните полета.
5. Потвърдено е, че лидокаинът намалява рефлекса на гадене, но е приложим само от ЛПД в клинични условия.

II.Приноси с приложен характер:

Приноси с оригинален характер:

Създаден е алгоритъм за управлението на пациенти с усилен рефлекс на гадене и приложение на хомеопатични лекарствени средства, който може да бъде приложен по време на клиничните етапи и по време на адаптационния период от самия пациент.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В дисертационния труд и автореферата е представен списък от 3 публикации, пряко свързани с темата. И в трите статии д-р Цветелина Канлиева е първи съавтор.

АВТОРЕФЕРАТ

Авторефератът се състои от 61 страници и отразява всички основни части на дисертационния труд. Създава ясна представа за цялостния дисертационен труд, методите, основните резултати и изводи. Съдържа подходящи фигури, диаграми, таблици и снимки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на д-р Цветелина Николова Канлиева на тема „Протетично лечение на пациенти със силен рефлекс на гадене и повръщане” е научна разработка, притежаваща редица приноси с оригинален и научно-приложен характер. Авторът демонстрира задълбочени научни познания в областта на протетичната дентална медицина, качества и възможности да провежда самостоятелни научни изследвания.

Давам своята цялостна положителна оценка относно дисертацията и ще гласувам убедено с „Да” за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на д-р Цветелина Николова Канлиева.

27.10.2023 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

/доц. д-р Ивета Катрева, д.м./